

УДК 631.173:346.548

АГРАРНИЙ СЕКТОР ЕКОНОМІКИ ВИМАГАЄ ПОКРАЩЕННЯ ЙОГО ТЕХНІЧНОГО ОБСЛУГОВУВАННЯ

*І.Д.Бурковський, кандидат технічних наук, доцент
Миколаївський державний аграрний університет*

Висвітлено сучасний стан технічного обслуговування, розглянуто основні його проблеми, внесено пропозиції щодо усунення існуючих недоліків.

Освещено современное состояние технического обслуживания, рассмотрены основные его проблемы, предложены меры по устранению существующих недостатков.

Технічна база більшості аграрних підприємств у сучасних умовах знаходиться в кризовому стані. До технологічної потреби не вистачає досить значної кількості тракторів, комбайнів, іншої сіль-

ськогосподарської техніки. До того ж і остання є сильно зношеною, значна її кількість знаходиться в нероботоздатному стані, потребує відновлення і ремонту. Проте, незважаючи на нагальну потребу в технічних послугах, їх обсяги в останні роки значно скоротились. У майстернях практично не провадиться повнокомплектний ремонт тракторів, всіх типів комбайнів та автомобілів, не працюють станції їх технічного обслуговування. Не функціонують лінійно-монтажні дільниці. Доїльні апарати, гноетранспортери, водогінна мережа, інше устаткування тваринницьких ферм своєчасно не обслуговується, аварійні поломки усуваються власними силами товаровиробників.

Низький рівень оплати праці на ремонтних роботах, дорожнеча і нестача запасних частин і матеріалів призводять до того, що механізатори та ремонтники не зацікавлені, а нерідко — і не в змозі повністю і належним чином виконувати всі операції щодо технічного обслуговування. Машини, як правило, експлуатуються до аварійного стану, і тому значно зростають обсяги поточного і капітального ремонтів, підвищуються витрати на утримання техніки.

У той же час підприємства технічного сервісу втратили більшість кваліфікованих кадрів робітників. Окремі агросервісні формування змінили свою спеціалізацію, пристосували виробництво до попиту.

В умовах нестачі у господарств коштів на оновлення їх технічного парку необхідно збільшувати термін їх використання, що певною мірою досягається завдяки забезпеченню їх своєчасного і якісного ремонту та обслуговування. Встановлено, що ефективність затрат на вказані цілі є в 5-6 разів більш високою, ніж на придбання нових технічних засобів.

Тенденція ускладнення конструкцій технічних засобів, їх насичення складними гідравлічними, електронними і електричними системами робить виконання вказаних робіт силами самих сільськогосподарських підприємств неможливим. Тому послуги техсервісних структур є сьогодні досить потрібними.

Важливими задачами машинобудівельних заводів є повне за-

доволення попиту споживачів на запчастини і надання допомоги ремонтним підприємствам АПК у технічному оснащенні, упровадженні передових технологій, організації відновлення масових деталей і агрегатів. Для вирішення даної проблеми потрібно виділити певну кількість машинобудівних підприємств, які налагодили б випуск необхідних агрегатів, вузлів та запасних частин для сільськогосподарського машинно-тракторного парку. Ресурсне оновлення аграрного виробництва має здійснюватись на основі його переоснащення новою високопродуктивною технікою переважно вітчизняного виробництва.

Для підвищення ефективності технічних послуг значну їх частину доцільно надавати безпосередньо в господарствах. Це певною мірою досягається шляхом використання пересувних засобів ремонту, обслуговування, діагностування і заправки нафтопродуктами, а також можливостей машинних дворів і пунктів технічного обслуговування самих сільськогосподарських підприємств.

Прикладом високоефективної організації ремонту сільськогосподарської техніки може служити ВАТ “Радсад” Миколаївської області. У цьому господарстві протягом всього року успішно працює майстерня, яка забезпечує ремонт 100 тракторів, і робить це вона на дуже високому рівні.

При наявності належної ремонтної бази і кваліфікованих кадрів здійснення ремонтів та технічного обслуговування власними силами сільськогосподарських формувань коштує їм дешевше. Однак, враховуючи гостру нестачу в них фінансових ресурсів, далеко не кожне аграрне підприємство в змозі нині забезпечити проведення вказаних робіт на належному рівні. Тому виникає гостра необхідність виконання ремонтно-обслуговуючих робіт спеціалізованими сервісними формуваннями.

Свій внесок у вирішення цих питань робить і компанія “Укргролізинг”, окремі підрозділи якої займаються не тільки лізингом сільськогосподарської техніки, а й розвитком ринку технічних послуг. Раніше, передаючи машину в лізинг, вона не мала можливості впливати на рівень догляду за нею, на стан її технічної

готовності, що призводило до простоїв машин з технічних причин. В результаті лізингодержувачі недоотримували прибутки, а компанія — своєчасні лізингові платежі.

Проблеми забезпечення працездатності одержаних за лізингових умов машин викликані, з одного боку, незадовільною якістю вітчизняної техніки, а з другого — відсутністю належного технічного сервісу виробників. За підрахунками В. Кульгавого, потреба в ремонтних роботах для наявного парку машин становить близько 5 млрд. грн., з них 1,5 млрд. грн. — це обсяг ринку технічних послуг, на які є реальний попит і які можуть надавати сервісні підприємства.

Початок діяльності у сфері технічних послуг покладено у Волинській області, де вже здійснюється відновлення вилученої у неплатоспроможних боржників техніки, а також надання послуг виїзними бригадами діагностів і ремонтників, продаж запасних частин через розташовані майже у кожному районі магазини.

В системі “Украгролізингу” створено 13 стаціонарних пунктів технічного сервісу, 46 магазинів запасних частин і 9 майданчиків-виставок для продажу сільськогосподарської техніки. Для оснащення виїзних бригад технічного сервісу компанія організувала виробництво сучасних пересувних ремонтно-діагностичних майстерень на ВАТ Чортківський завод “Агромаш” Тернопільської області, які можна отримати у фінансовий лізинг.

В кожній області планується створити виробниче об’єднання підприємств технічного сервісу “Облагролізингсервіс” корпоративного типу, що дасть змогу охопити всю багатогранність регіонального ринку технічних послуг. По завершенні цієї роботи на загальнодержавному рівні доцільно створити корпоративне об’єднання “Украгролізингсервіс”, до складу якого увійдуть обласні корпоративні об’єднання підприємств технічного сервісу.

У Миколаївській області прикладом ефективної діяльності може служити Баштанська сільськогосподарська МТС, яка є районним техцентром сервісної мережі НАК “Украгролізинг”. З метою зміцнення матеріально-технічної бази і вчасного розрахуван-

ня за придбану сільгосптехніку тут надають весь спектр агротехнічних послуг і в 2003 р. було взято в оренду півтори тисячі гектарів орної землі. Орендовану земельну площу тут пропонується довести до 2500 гектарів. Проте основна увага приділяється здійсненню ремонту сільгосптехніки і наданню агротехнічних послуг місцевим агротоваровиробникам. Необхідно також відновити практику регулярних поточних і капітальних ремонтів. При цьому проведенням капітально-відновлювальних ремонтів доцільно повертати роботоздатність навіть вже списаним машинам.

Слід вказати, що нині основний обсяг ремонтних робіт припадає на майстерні і пункти технічного обслуговування сільськогосподарських підприємств, в яких через недостатню забезпеченість технологічними і технічними засобами немає можливості повністю дотримуватися належних технологій ремонту та обслуговування. Водночас спеціалізовані ремонтні підприємства, які значно краще оснащені технологічним устаткуванням, у зв'язку із зубожінням агротоваровиробників майже втратили свій колишній ринок техпослуг. Між тим встановлено, що відновлення роботоздатності технічних засобів у спеціалізованих формуваннях у 2-3 рази підвищує надійність і подовжує строки використання машин та їх складових частин.

На наш погляд, в організації технічного сервісу на увагу заслуговує, зокрема, досвід США, де він здійснюється безпосередньо на фермах, дилерських підприємствах, у спеціалізованих ремонтних майстернях фірм-виробників, машинних об'єднаннях, а також у приватних майстернях. Обслуговування машин під час збирання врожаю часто здійснюється цілодобово. Дилерські ремонтні майстерні надають своє обладнання і площі в оренду фермерам. При цьому основна частина дилерів має економічну самостійність, юридично не залежна від фірм-виробників і несе економічну відповідальність перед споживачем. Гарантійні зобов'язання є обов'язковими не тільки для фірм-виробників, а й для дилерів. Їх виробнича діяльність відрізняється різноманітністю видів, що є гарантією стабільного функціонування в умовах постійної зміни споживчого попиту.

Як свідчить практика, найбільш ефективними ремонт і технічне обслуговування машин і обладнання є тоді, коли вони здійснюються спеціалізованими техсервісними підприємствами за участю заводів-виробників. В такому випадку на відремонтовану техніку встановлюється відповідна гарантія (як мінімум — на один рік). При відмові машин у цей період їх відновлення здійснюється за рахунок техсервісної структури.

Все вказане робить вкрай необхідним чіткій поділ сервісних функцій між спеціалізованими формуваннями та внутрішньогосподарськими техобслуговуючими структурами аграрних господарств. Критерієм раціональності такого поділу насамперед повинне стати повне задоволення потреб аграрного виробництва за номенклатурою, обсягами, якістю, строками виконання робіт та їх вартістю.

Основними видами техпослуг, що надаються сервісними формуваннями районного, обласного і міжобласного рівнів, покликани бути капітальні ремонти машин, їх вузлів та агрегатів, відновлення деталей, поточні роботи і техобслуговування складних машин (у тому числі енергонасичених), виготовлення промислової продукції. Техсервісні формування покликані здійснювати розробку і впровадження ефективних технологій ремонту та обслуговування, перехід на підвищений моторесурс, концентрацію і кооперування ремонтно-технічних робіт, створювати нові станції технічного обслуговування, прокату та обміну техніки. Для забезпечення належного виробничого обслуговування села вони повинні створювати високопродуктивні механізовані загони, проводити найбільш складні роботи щодо вирощування сільськогосподарських культур, розширювати номенклатуру енергомістких і налагоджувальних робіт тощо. Що стосується такої функції, як транспортне обслуговування, то тут сервісні формування повинні здійснювати централізоване перевезення замовлених сільгосптоваровиробниками виробничих ресурсів, забезпечувати транспортно-експедиційне обслуговування та ін.